

crkva u svijetu

godina V • broj 2 • split 1970.

CRKVA I SVIJET

Drago Šimundža

Nikla u krilu Staroga svijeta, u času kada se najmanje moglo nadati da je, na prijelomu svjetova, moguća takva jedna moralna snaga, koja će, uz Božju Pomoć, kao nova, do tada nezapamćena »revolucionarna« pojava, promijeniti tisućljetne navike, oblikovati novu svijest i »razbuditi« Čovjeka — Crkva je u početku začeta kao trajna, vječno nova i mlada, klica obnove i kvasac rasta u svijetu. Prožeta Milošću i nošena snagama Duha, ona je, s dubokom svijesti posredništva između Boga i Čovjeka, predano prihvatila svoju životnu ulogu i smisao svojega postojanja: u službi svijetu i čovjeku.¹ Tako je postala prava duhovna snaga, koja će poslušna Duhu — ne zatvarajući se u uske okvire ljudske filozofije i kojekakvih društvenih sustava — poći u svijet ne da ga osvaja i zarobljava nego da učvrsti što je u njemu dobro i plemenito te da ga tako, snagom milosti, obnavlja i »duhovno osvijesti«.

Naravno, ta se misija Crkve ne može drugačije ostvariti nego u stalnom kontaktu sa svijetom, njezinom trajnom prisutnošću u svijetu. A, kako je, u stvari, i sama dio svijeta, ona je nužno upućena da se, zajedno sa svijetom, širi i raste, asimilira u se ono plemenito u svijetu i, s druge strane, da zrači u svijet svoju religioznu dimenziju Božanskoga i odražava svoje evanđeosko bogatstvo, tj. da na temelju Revelacije stalno »otkriva« Boga svijetu.

To je očito i jasno.

Međutim, svijet i misao o svijetu često su se, tijekom ljudske povijesti, dvostruko odražavali u ljudskoj svijesti. Metaforična poimanja dobra i zla tražila su uvijek svoja objašnjenja i redovito su ih nalazila u objektivnom, prisutnom svijetu. Tako se, još i danas, možda, podsvjesno koji put pojavljuje ta dihotomija svijeta, koji kao da nikada nije bio spreman — poput apokaliptičke nemani — da prihvati poziv Ljubavi,

¹ Ovdje je riječ, kao i u čitavom članku, samo o evanđeoskom poslanju Crkve.

tj. da se duhovno osvijesti. Pred takvom se slikom svijeta, kroz povijest, na mahove, stvarala misao o suprotnostima »dvaju« svjetova, te u tom smislu i o suprotnosti između Crkve i svijeta.

Međutim, tako postavljena dihotomija svijeta nema svojih osnova; zbog toga, naravno, pada i svaka suprotnost između Crkve i svijeta koja se na njoj zasniva.

Bilo bi bez sumnje smiješno tvrditi da je sve u svijetu dobro, ali bi isto tako, i još više, bilo pogrešno kazati da je svijet, makar i djelomično, u biti zao i pokvaren. Svijet, odnosno čovjek u svijetu, — jer on tvori svijet o kojemu govorimo — dio je velike Božje zajednice u koju je poslana Crkva da je kao kvasac i klica rasta razvija i dovršava. Nema tu, dakle, nikakvih barijera, nikakvih ograda, ni apriorne podjele na »zlo« i »dobro«; postoji osnovna baza za istinito zajedništvo — zajednički poziv i porijeklo.

Funkcijom svojega poslanja Crkva je nužno okrenuta prema svijetu. Njezina je misija u svijetu. Ona se, prema tome, ne može odreći svoje obveze da izgrađuje — moralno i materijalno — svijet u kojemu se nalazi. U tome je upravo njezina egzistencijalna snaga i veličina.

Što smo, dakle, svjesniji milosne funkcije Crkve i njezina božanskoga poslanja, to više osjećamo da je svijet u cjelini područje milosti i baš za to ne možemo razdvajati ni svijet u sebi ni u njegovu odnosu prema Crkvi. Crkva se, znamo, razvija i raste u svijetu. Ona se bogati njegovim vrednotama. Svijet, sa svoje strane, doživljava, barem djelomično, životnu simbiozu s Crkvom, a u cjelini uživa njezine plodove i raste na njezinoj duhovnoj baštini.

Možda nikada prije — usprkos srednjovjekovnom poistovjećivanju zapadnoga svijeta s Crkvom — nije svijet bio tako »bliz« Crkvi i Crkva svijetu kao baš u ove naše dane opće planetizacije društva. Zemlja je danas postala tako malena da se svaki dašak nove misli, svaki val novoga kretanja odmah, istodobno, osjeća na svim njezinim paralelama i meridianima, u svim skupinama i zajednicama. Duhovno bogatstvo Crkve i zavodljivosti svijeta — s njegovim tjeskobama i herojstvom — tako se danas na mahove konfrontiraju ili čak prožimlju u srcima ljudi da su Crkva i svijet očito u neprestanom susretu. Ti međusobni dodiri i utjecaji, koje nameće sve veća totalizacija našega planeta, postaju sve uočljiviji i u samoj crkvenoj zajednici i u njezinu odnosu prema svijetu. Te nove okolnosti pružaju Crkvi nove kušnje, ali i novi poticaj za snažniju evanđeosku misiju i njezinu obnovu.

Današnji čovjek sa svojom egzistencijalnom svijesti i subjektivističkim kritičkim duhom ne prima ništa više »pod gotov groš«. On želi, kao nikada prije, afirmirati svoju ličnost, hoće da se čuje njegov glas; on zato misli »svojom glavom« i sve doživljava kroz svoju egzistencijalnu problematiku, kroz svoj subjektivni svijet doživljava. Zbog toga spomenuta blizina Crkve i svijeta zna koji put, uza svu dobru volju, biti zapreka i smetnja iskrenoj suradnji i sporazumijevanju. Suočena s takvim svijetom, Crkva ga ne smije odbaciti, nego i u njemu ostati kvasac rasta i klica novoga života.

Konačno, treba li samo »optuživati« svijet zbog njegovih nesporazuma s Crkvom ili pak priznati da su apostoli Crkve često »u zaostatku«, da ne dospijevaju »na vrijeme« pružati kvasac rasta svijetu koji ga traži?

U vezi, dakle, s postavljenom temom Crkva i svijet, odnosno u vezi sa samom strukturom Crkve i crkvene problematike, moglo bi se dodati da je i te kako širok dijapazon egzistencijalnih problema današnjega čovjeka, a s tim u vezi i današnje Crkve. Ne smijemo nikada smetnuti s uma da Crkva nije samo ono, nazovimo to u nedostatku boljega izraza, »sakralno«, a svijet »profano«; i profano je dio Crkve. Ili, bolje, to uopće nije potrebno tako dijeliti. Svakako sebično je svoditi crkvenu problematiku na usko područje internih, često juridičnih pitanja Crkve. Uostalom, nije Crkva jedna »povlaštena« klasa klera, njegova pitanja i interesi. Nije pogodan momenat da se stalno slušaju njihova dociranja i njihovi problemi. Crkva i crkvena problematika prelaze uske granice bilo koje klase, društva i kulture; njihov je značaj općeljudski, planetarnih dimenzija. Crkva je od svojega početka otvarala vrata svim narodima. Koncil je i te kako naglasio ulogu Naroda Božjega. Ta evandeoska misao i misao Koncila mogu se ostvariti samo u plodnoj općoj suradnji — suradnja, pak, u razumijevanju i poštovanju svake ljudske osobe.

I kao što svaki pokušaj traženja jedinstva i suradnje na svim područjima ljudske zajednice — ako želi postići uspjeh mora polaziti od međusobnoga poštovanja i razumijevanja, tako isto i međusobni dijalog i zajedništvo u Crkvi — bez primisli da se čini milost s jedne ili s druge strane — moraju početi od te osnovne točke sporazumijevanja i poštovanja. Ista se stvar nameće kada je u pitanju dijalog i suradnja između Crkve i svijeta. Dokle se god bude s jedne ili s druge strane »branila« a ne zajednički tražila i zajednički proživljavala Istina — neće biti većega uspjeha.

Budući da je, s jedne strane, vrijeme demantiralo one koji su omalovažavali svijet i zatvarali se u čisto »sakralne« forme — dijeleći katkada čovjeka i svijet na »više vrijedno« i »manje vrijedno« — a, s druge strane, pokazalo prolaznim i nekritičnim odbacivanjem imanentne religiozne dimenzije ljudskoga bića — danas je upravo čas da u očima čovjeka što više dođu do izražaja i vrednote svijeta i ljepota i snaga religije — Kristove Radosne vijesti.

U susretu sa svijetom Crkva je po svojoj službi pozvana da prva pruža ruku i otvara srce. Stoga je razumljivo da i današnja Crkva — rađajući u Kristu novoga čovjeka, ne samo u smislu duhovnoga preobraćenja nego u totalitetu čovjekove egzistencijalnosti bude i sama prožeta brigama i nadanjima suvremenog čovjeka. Jer, konačno, koliko god ona u čistoći svoje vjere i svetosti svoga poslanja mora znati zadržati svoj temeljni božanski identitet, isto tako u životnom poslanju i po svojoj prisutnosti u svijetu mora biti toliko ljudska — što se ona svakako trudi i uspijeva — da joj je *svaki čovjek* i uz to *čitav čovjek* na srcu.

Zato je, bez sumnje, potrebno i opravdano da se današnje kršćanstvo, šireći i čuvajući PORUKU OBJAVE, što tješnje poveže sa svim svojim članovima — što više približi sadašnjim problemima čovjeka — kršća-

nina i nekršćanina — njihovim tjeskobama i njihovim nadama, da ti ljudi osjete kako Crkva nije zaokupljena »svojim« problemima, nego da joj i te kako leže na srcu njihova, općeljudska pitanja. Kršćanstvo i njegovo poslanje ne odražavaju se samo u određenom broju formula i recepata, nego radije u temeljnim evanđeoskim postavkama, u bogatoj kršćanskoj praksi, misli i kulturi — u simbiozi teoretskog i praktičnog pristupa životnim pitanjima, na širokoj ljestvici ljudskoga djelovanja, s kršćanskim poimanjem i kršćanskom svijesti. Na tome se planu sjedinju duboko ljudsko i kršćansko.

Crkva se i svijet, očito, ne isključuju; oni se nužnošću božanskoga i ljudskog uključuju. Crkva se nalazi u svijetu pozvana da ga izaravanjem svoje božanske milosti i zalaganjem svojeg evanđeoskog humanizma prožima i pokreće. Svijet se jednim dijelom nalazi u Crkvi, a s drugim je s njom na našem planetu kao potencijalno područje njezina širenja i rada. Susreću se u istom čovjeku, susreću na životnom putu prema Uskrsnom i Proslavljenom Kristu — Alfi i Omega svemira.*

* Ta misao nas je vodila kada smo se odlučili za znak »CRKVE U SVIJETU«. On u stvari grafički prikazuje istu ideju. Vanjski je krug globus — planet — odnosno svijet, a slovo »C« predstavlja Crkvu. U biti to je simbioza Crkve i svijeta, grafički prikaz naslova naše revije. Globus je vješto podijeljen u četiri dijela tako da se diskretno, ali jasno kroz cijeli globus uzdiže znak križa. Na naslovnoj je stranici također otisnut jedan dio globusa — planeta — i na njemu ponovo C, tj. Crkva na našem planetu, odnosno Crkva i svijet u međusobnom susretu.